

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่รอบกว๊านพะเยาของประชาชนใน จังหวัดพะเยานั้น ผู้วิจัยต้องการทำการศึกษาถึงปัญหาของการบุกรุกพื้นที่ที่กว๊านพะเยา ซึ่งเป็นพื้นที่สาธารณะ โดยศึกษาในส่วนของชุมชนรอบกว๊านพะเยาและมุ่งเน้นศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี โดยแบ่งออกเป็น 2 วิธี ได้แก่ ส่วนแรกจะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยคุณภาพ และส่วนที่สองจะกล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยในเชิงปริมาณ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่อยู่ในเขตพื้นที่รอบกว๊านพะเยา ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 7 แห่ง 6 ตำบล มีทั้งสิ้นจำนวน 49,270 คน ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงสุ่มตัวอย่างตามหลักการของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ตัวอย่างจำนวน 397.78 คน แต่การสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้จะใช้ตัวอย่างจำนวน 400 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มแรก คือกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ในชุมชนพื้นที่รอบกว๊านพะเยา 6 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน นายกเทศมนตรี คณะผู้บริหารท้องถิ่น นักการเมืองระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น นักปราชญ์ของจังหวัดพะเยา จำนวน 50 คน
- 2) กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จาก Taro Yamane (1973) จากประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 แห่ง รอบกว๊านพะเยา จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งหาได้จากสูตร ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดยที่ n = จำนวนตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากร
 e = ค่าความคลาดเคลื่อน (0.05)

แทนค่า

$$n = \frac{49,270}{1+49,270(0.05)^2}$$

$$n = 397.78$$

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์จึงใช้เทคนิคการศึกษาหลายรูปแบบ ในการรวบรวมข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้เครื่องมือดังนี้

- 1) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษา การพัฒนาบ้านพะเยาที่ยั่งยืน การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการสนทนากลุ่มโดยมีประเด็นปัญหาที่เจาะจงกับกลุ่มคน 50 คน มีลักษณะการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เครื่องมือที่ช่วยในการจัดเสวนากลุ่ม (Focus Group) คือ เทคนิค AIC (Appreciation Influence Control: AIC) (พิชิต พิทักษ์สมบัติ, 2551: 124) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) วัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่มเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็น เป็นการสนทนาแบบกลุ่ม โดยมีประเด็นปัญหาที่เจาะจงกับประชาชนในชุมชน ในการนี้ผู้วิจัยจะทำการนัดหมายวันเวลาที่จัดกิจกรรมสนทนาดังกล่าวกับประชาชนในชุมชน หลังจากตกลงดังที่นัดหมายแล้ว ผู้วิจัยจะเดินทางไปยังพื้นที่กลุ่มเป้าหมายก่อนอย่างน้อย 1 วัน ทั้งนี้เพื่อเตรียมความพร้อมของการจัดกิจกรรม กลุ่มเป้าหมายและดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม โดยที่ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการของกิจกรรมขณะสนทนากลุ่ม บันทึกการดำเนินกิจกรรมด้วยเครื่องบันทึกเสียง (Recorder) และภาพ (Camera) สรุปผลจากการสนทนากลุ่ม

- 2) แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่รอบๆกว๊านพะเยา โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชนในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบกว๊านพะเยาจำนวน 400 ตัวอย่าง

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และ เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมเพื่อทำการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้
 - (1) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากกลุ่มตัวอย่างที่ 2 จำนวน 50 คน
 - (2) แบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่างที่ 1 จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ดังนี้
ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการบุกรุกกว๊านพะเยา
ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการบุกรุกกว๊านพะเยา
ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการพื้นที่รอบกว๊านพะเยา
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ การศึกษารวบรวมข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร หนังสือ เอกสารงานวิจัย วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ รายงานการศึกษาเกี่ยวกับกว๊านพะเยา ข้อกฎหมายเกี่ยวกับกว๊านพะเยา และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ (Qualitative & Quantitative Research) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา คำร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และ ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) พร้อมนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา
- 2) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย คำร้อยละ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่ออธิบายถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการและแก้ปัญหาการบุกรุกพื้นที่รอบกว๊านพะเยา

โดยที่ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อมูลเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี (Denzin N, 1970: 132)

- 3) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย คำร้อยละ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่ออธิบายถึงแนวทางในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่รอบกว๊านพะเยาอย่างเหมาะสม โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสำรวจข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่ได้จากการ Focus group และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

การอธิบายถึงระดับความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยได้กำหนดออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบด้านมากเป็นค่าสูง ด้านน้อยเป็นค่าต่ำ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	5	คะแนน
มาก	หมายถึง	4	คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	3	คะแนน
น้อย	หมายถึง	2	คะแนน
น้อยที่สุด	หมายถึง	1	คะแนน

การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความคิดเห็นตามเกณฑ์มาตรฐานของ จอห์น ดับเบิลยู เบส (John W. Best อ้างในบุญชม ศรีสะอาด, 2543)

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ย		การแปลความหมาย
4.50 - 5.00	เห็นด้วยในระดับ	มากที่สุด
3.50 - 4.49	เห็นด้วยในระดับ	มาก
2.50 - 3.49	เห็นด้วยในระดับ	ปานกลาง
1.50 - 2.49	เห็นด้วยในระดับ	น้อย
1.00 - 1.49	เห็นด้วยในระดับ	น้อยที่สุด

- 4) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากแบบสัมภาษณ์ ในประเด็นคำถามจำนวน 5 ประเด็น ซึ่งผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน นายกเทศมนตรี คณะผู้บริหารท้องถิ่น นักปราชญ์ท้องถิ่น จำนวน 50 คน มาเขียนบรรยายสรุปผลและอภิปรายผลการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved